

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 21/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom, Dukelská štvrť 941/10, Dubnica nad Váhom, zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Lindou Kovandovou, LL.M., advokátska kancelária, Janka Kráľa 1, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 83/2016 z 11. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom, Dukelská štvrť 941/10, Dubnica nad Váhom (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 83/2016 z 11. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 108/2008 z 23. apríla 2012 uznaný vinným zo spáchania trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon č. 140/1961 Zb.“) a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov, ktorý mu bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. podmienene odložený s určením skúšobnej doby v trvaní 5 rokov. Zároveň mu bol podľa § 53 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. uložený peňažný trest vo výmere 30 000 € a pre prípad jeho úmyselného zmarenia mu bol podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. ustanovený náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov. Podľa § 49 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. bol sťažovateľovi uložený aj trest zákazu akejkoľvek podnikateľskej činnosti v trvaní 10 rokov.

3. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením

sp. zn. 2 To 92/2012 z 13. decembra 2012 tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie sťažovateľa zamietol ako nedôvodné.

4. Uznesenie krajského súdu sťažovateľ napadol dovolaním, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. b), c), h) a i) Trestného poriadku. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením sp. zn. 4 Tdo 83/2016 z 11. januára 2018 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, pretože nezistil naplnenie dovolacích dôvodov.

5. Podľa názoru sťažovateľa v jeho trestnej veci *„išlo o vec obsahujúcu prvky práva EÚ“* a *„pre správne a spravodlivé rozhodnutie“* bolo nevyhnutne potrebné posúdiť pojmy európskeho práva, predovšetkým *„inštitút zneužitia práva“* a pojem *„prípravná fáza ekonomickej činnosti“*. Sťažovateľ v konaniach pred súdmi prvého a druhého stupňa navrhoval predložiť prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

6. Sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že z odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov je nepochybné, že *„v danej veci išlo o kľúčové pojmy, ktoré determinujú oprávnenosť uplatnenia odpočítania dane z pridanej hodnoty a teda boli kľúčové pre posúdenie, či v danej trestnej veci došlo vôbec k naplneniu znakov skutkovej podstaty trestného činu neodvedenia dane a poistného“*. Tieto pojmy boli podľa sťažovateľa *„vykladané nejednoznačne a dokonca v priamom rozpore s existujúcou judikatúrou Súdného dvora EÚ, preto sťažovateľ opakovane žiadal o predloženie prejudiciálnych otázok SD EÚ“*. Všeobecné súdy podľa sťažovateľa neaplikovali postup upravený Súdnym dvorom na posudzovanie, či došlo alebo nedošlo k zneužitiu práva.

7. Sťažovateľ poukázal aj na *„takmer totožnú“* vec vedenú Súdnym dvorom pod sp. zn. C-504/10, kde v rámci obchodnej transakcie tiež vystupoval aj sťažovateľ a v ktorej Súdny dvor vyslovil, že *«prevod práv k patentu resp. k vynálezu, na ktorý ešte nebol patent udelený, je sám o sebe prípravnou fázou ekonomickej činnosti. Napriek tomu súdy... vyslovili názor, že v danom prípade zdaniteľné plnenia nemali hospodársky význam. Súdy neposudzovali, či jednotlivé zdaniteľné plnenia môžu mať aj iný hospodársky význam než číre získanie daňovej výhody, ako to požaduje tzv. test zneužitia práva podľa rozsudku*

C-255/02 „Halifax a iní“, pritom ak takýto význam je, už nemožno hovoriť o zneužití práva. Celkovo súdy v danej veci neaplikovali správne výklad pojmov európskeho práva, hoci v rozsudku C-504/10 (body 52 a 53) SD EÚ výslovne poukázal na to, ako majú vnútroštátne súdy zneužitie práva posudzovať, ktoré okolnosti majú brať do úvahy a podobne. Toto sa nestalo. Súdy sa nezaoberali všetkými tam vymenovanými okolnosťami.».

8. Podľa sťažovateľa „Súdy opakujú, že vo veci samej malo ísť o akúsi umelú schému, avšak túto dostatočne nešpecifikovali. To, že jedna spoločnosť predá práva priemyselného vlastníctva inej spoločnosti, nie je žiadnou umelou schémou.“. Podľa názoru sťažovateľa „umelosť schémy“ nie je možné vyvodzovať zo súdmi konštatovanej skutočnosti, že spoločnosti, ktoré sťažovateľ zastupoval, nemali žiadne ekonomické zázemie, žiadnych zamestnancov a že ich konatelia nejavili záujem o činnosť spoločností.

9. Sťažovateľ vo vzťahu k právnomu posúdeniu jeho trestnej veci vytyka všeobecným súdom nesprávnosť ich záveru o predstieraných prevodoch práv priemyselného vlastníctva, keďže „jednotliví nadobúdatelia práv ich skutočne nadobudli, stali sa spoluvlastníkmi resp. spoluužívateľmi práv“.

10. Problém právneho posúdenia spočíva podľa sťažovateľa v tom, že „daňové orgány sami zariadili zrušenie a výmaz spoločnosti povinnej daň zaplatiť z obchodného registra a potom už len účelovo riešili vzniknutú situáciu, že daň už nemal kto zaplatiť, lebo subjekt neexistoval a zostali spoločnosti uplatňujúce si nadmerné odpočty DPH. Následne daňové orgány hľadali rozličné dôvody, pre ktoré by právo na nadmerné odpočty týmto spoločnostiam nepriznali. Jednotlivé dôvody sa v priebehu času ukázali ako neopodstatnené, resp. nezákonné a poslednú teóriu o tzv. konzumpcii nadobudnutej služby, ktorá sa dlhší čas javila ako priechodná a správne súdy ju tiež akceptovali, bola vyvrátená práve rozsudkom SD EÚ vo veci C-504/10 TANOARC'H. V tomto rozsudku SD EÚ uviedol, že zdaniteľné plnenia, o aké išlo aj v tejto konkrétnej veci môžu mať hospodársky význam a platiteľ dane v zásade má právo na odpočet dane z pridanej hodnoty a vyvrátili všetky teórie dovtedy používané daňovými a súdnymi orgánmi pre nepriznanie

práva na odpočet. Vyvrátili okrem iného aj teóriu o nemožnosti nadobúdať časť patentu, na ktorej základe rozhodoval odvolací súd.“.

11. Sťažovateľ považuje rozhodnutia všeobecných súdov vydané v jeho trestnej veci aj za nedostatočne odôvodnené. Tým, že súdy sa neobrátili s prejudiciálnymi otázkami na Súdny dvor, hoci posúdenie pojmov európskeho práva bolo podľa názoru sťažovateľa kľúčové, bol súdmi aplikovaný taký výklad, ktorý je v rozpore s právom Európskej únie. Najvyšší súd sa nevysporiadal dostatočným spôsobom s námietkami sťažovateľa a neobjasnil, na základe čoho dospel k záveru, že by sa „*vo veci malo jednať o zneužitie práva na odpočítanie DPH, ako dospel k záveru, že by jediným cieľom obchodnej transakcie malo byť získanie daňovej výhody, v čom je táto daňová výhoda v rozpore so Smernicou o DPH. V danej veci sa súdy nezaoberali skutočnou hospodárskou kauzou zdaniteľných plnení.*“. Absencia riadneho odôvodnenia je porušením práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.

12. Sťažovateľ v súvislosti s uvedenými výhradami voči postupu všeobecných súdov namieta aj porušenie svojho práva na zákonného sudcu, keďže neobrátením sa na Súdny dvor s prejudiciálnymi otázkami „*zabránili tomu, aby sa na posudzovaní veci podieľal (samozrejme v rámci svojich právomocí) komunitárny sudca*“.

13. Všetky tieto okolnosti viedli sťažovateľa k jeho presvedčeniu, že najvyšší súd napadnutým uznesením zasiahol do ním označených základných práv zaručených mu ústavou a listinou a do práv zaručených dohovorom.

14. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v z. n. p., ako aj jeho práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo/83/2016 zo dňa 11.01.2018, porušené boli.“

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo/83/2016 zo dňa 11.01. 2018 sa v celom rozsahu zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

3. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia v sume 325,42 EUR (slovom: tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva eurocentov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ing. Lindy Kovandovej, LL.M. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR. “*

15. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je vedená pod sp. zn. Rvp 831/2018 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi. Sudca spravodajca Ladislav Orosz bol podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 členom IV. senátu ústavného súdu, ktorý pracoval do 16. februára 2019 (deň uplynutia funkčného obdobia jeho členov, pozn.) v zložení Ludmila Gajdošíková (predsedníčka senátu), Ladislav Orosz a Miroslav Duriš.

16. Do 16. februára 2019 nebola ústavná sťažnosť sťažovateľa rozhodnutá pôvodným IV. senátom ústavného súdu. Preto bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. Podľa čl. II bodu 5 rozvrhu práce na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu je v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce pracuje III. senát ústavného súdu v zložení Mojmír Mamojka (predseda senátu), Peter Straka a Martin Vernarský. O ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo teda rozhodnuté v tomto zložení senátu.

II.

Relevantná právna úprava

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

20. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa...

21. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

24. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

27. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

28. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

III.

Právne hodnotenie ústavného súdu

29. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05). Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

30. Ústavný súd už judikoval, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

31. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov (vrátane Trestného zákona a Trestného poriadku) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu odvolacieho súdu.

32. V odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 4 Tdo 83/2016 z 11. januára 2018 najvyšší súd v relevantnej časti súvisiacej s námietkami sťažovateľa definujúcimi predmet jeho ústavnej sťažnosti uviedol:

«K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por.

Nezákonne zloženým súdom sa rozumie súd, ktorý je obsadený v rozpore s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Okolnosť či vec prejednal a rozhodol súd v zákonom zložení (t. j. či bol súd správne obsadený), je povinný súd sledovať z úradnej povinnosti a nedostatok v zložení súdu je podstatnou vadou konania a dôvodom prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

Súd a OČTK posudzujú predbežné otázky samostatne; výnimkou sú len predbežné otázky týkajúce sa osobného stavu, o ktorých sa rozhoduje v občianskom súdnom konaní. Ak je však o predbežnej otázke právoplatné rozhodnutie súdu, Ústavného súdu Slovenskej republiky, Súdneho dvora Európskej únie alebo iného štátneho orgánu, takým rozhodnutím sú súdy a OČTK viazané, ak nejde o posúdenie viny obvineného. To znamená, že ak o predbežnej otázke právoplatne rozhodol iný orgán, OČTK a súd posudzujú túto otázku samostatne len vtedy, ak ide o posúdenie viny obvineného.

Súdny dvor Európskej únie má výlučnú právomoc vydávať predbežné rozhodnutia týkajúce sa:

- *výkladu zakladajúcich zmlúv (čl. 234 Zmluvy o založení ES a čl. 105 Zmluvy o založení EURATOM), výkladu štvrtej hlavy (čl. 68 - Vízová, azylová, prisťahovalecká a iná politika týkajúca sa slobody pohybu osôb), aktov uskutočnených orgánmi spoločenstva, s výnimkou opatrení zabezpečujúcich, aby občania Európskej únie a príslušníci tretích krajín neboli kontrolovaní pri prekračovaní vnútorných hraníc, alebo výkladu a platnosti rámcových rozhodnutí, iných rozhodnutí, dohovorov, opatrení na uskutočnenie spolupráce v policajných a justičných veciach (čl. 35 Zmluvy o EÚ),*
- *výkladu a platnosti aktov orgánov spoločenstiev a Európskej centrálnej banky,*
- *výkladu štatútov orgánov zriadených aktom Rady, ak to tak ustanovujú tieto štatúty.*

K námietke obvineného, že v predmetnom konaní mala byť položená prejudiciálna otázka, lebo išlo o konanie s prvkom práva EÚ a o výklad pojmov: zneužitie práva, prípravná fáza ekonomickej činnosti, umelý charakter plnení či daňová výhoda, najvyšší súd poznamenáva, že v danej veci jej polozenie nebolo nutné, pretože v zmysle rozhodnutí

Súdneho dvora EÚ boli tieto pojmy vysvetlené a súdy ich správne aplikovali. V súvislosti so zneužívaním celého mechanizmu DPH, o prípad ktorého ide aj v posudzovanej veci, považuje súd za potrebné zdôrazniť, že bol aplikovaný princíp zneužitia práva, ktorý je všeobecnou právnou zásadou v zmysle rozhodnutia SD EÚ vo veci HALIFAX C-255/02, v ktorom súd dospel k záveru, že právo európskeho spoločenstva bráni právu platiteľa dane na odpočet DPH zaplatenej na vstupe, ak plnenia predstavujúce základ tohto práva predstavujú zneužívanie systému. Z týchto dôvodov preto preukázanie zneužitia na jednej strane vyžaduje, aby plnenie, napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených v komunitárnom práve a vo vnútroštátnej úprave, viedli k získaniu daňovej výhody, ktorej poskytnutie by bolo v rozpore s cieľom sledovaným týmito ustanoveniami. Rovnako tak musí sa z objektívnych prvkov dospieť k záveru, že hlavným cieľom týchto plnení je získanie daňovej výhody. Je vo výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu dokazovanie toho či hlavným cieľom obchodovania bolo získanie daňovej výhody. Do úvahy môže vziať umelý charakter obchodovania, právne, ekonomické alebo personálne prepojenie medzi podnikateľmi s plánom zníženia daňového zaťaženia. Je pravdou, že právo na odpočet je neoddeliteľnou súčasťou celého mechanizmu DPH, nemôže byť v zásade obmedzené a uplatňuje sa na celkovú výšku DPH, zaťažujúcu plnenie uskutočnené na vstupe, čo však platí iba vtedy, ak neexistujú podvodné okolnosti.

Zásada zneužitia práva sa môže definovať ako „zákaz výslovne umelých konštrukcií zbavených hospodárskej reality a vytvorených iba s cieľom dosiahnuť daňovú výhodu“, čo definoval SD EÚ v rozhodnutí TANOARCH s.r.o. C-504/10. Z rozhodnutia vyplýva, že aj keď obchodovanie medzi dvomi či viacerými subjektmi s komoditou, ktorá podlieha DPH po formálnej stránke je v súlade so zákonom, to ešte neznamená, že nemohlo dôjsť k zneužitiu práva a tým aj k spáchaniu daňového trestného činu. Esenciálnym prvkom pre výsledok o neoprávnenosti práva odpočítať daň je práve zákaz zneužitia práva, čiže zákaz zneužitia mechanizmu DPH.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na Smernicu Rady EÚ č. 206/112 EHS, ktorá má tiež význam pre posudzovanie toho či došlo k zneužitiu práva. Súd prvého stupňa v rozsudku poukázal na fakt, že obchodné transakcie obvineného nenaplnili ekonomickú zmysluplnosť a hospodárnu podstatu, ale išlo iba o typické zneužitie schémy DPH, nakoľko spoločnosti, ktoré obvinený zastupoval nemali ekonomické zázemie, zamestnancov,

konatelia nejavili záujem o činnosť. Toto jeho konanie nie je ničím iným, ako umelým charakterom obchodovania za zneužitia práva.

Na základe vyjadreného je nesporné, že polozenie prejudiciálnej otázky zo strany vnútroštátnych súdov nebolo potrebné, nakoľko už bolo rozhodované v podobných prípadoch, a vo veci rozhodoval príslušný súd v zákonom zložení. Najvyšší súd preto na túto námietku dovolateľa neprihliadol.

Dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por. nie je daný.

...

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Dovolací súd na podklade tohto dôvodu uvádza, že jedným z dôvodov, podľa ktorého dovolanie v trestnom konaní možno podať je založenie rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Je potrebné tiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii, dovolací súd je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a preto dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať. Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Dovolací súd primárne zdôrazňuje, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna

subsumcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku.

Výtka obvineného, obsahom ktorej sú tvrdenia, že súd hodnotil dôkazy v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ, nepoložil prejudiciálnu otázku a závery súdov nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní znamená, že obvinený tým požaduje len zmenu hodnotenia dôkazov, čo nezakladá osobitný dovolací dôvod.

Nesprávne právne posúdenie veci dovolateľ založil na tom, že súdy nevykladali pojmy hospodárska činnosť, zneužitie práva, prípravný akt ekonomickej činnosti, zdaniteľné plnenie eurokonformne a dovolací súd je preto povinný predložiť prejudiciálnu otázku na účely zodpovedania týchto pojmov. Výkladom súladným s judikatúrou SD EÚ by súdy dospeli k záveru o legálnosti činnosti [REDACTED]

K nutnosti predloženia prejudiciálnej otázky, ako aj výkladu pojmov komunitárneho práva sa už dovolací súd vyjadril v súvislosti s dovolacím dôvodom, ktorý kvalifikoval podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por., v rámci ktorého uzavrel, že tieto pojmy už boli judikatúrou zodpovedané. Nemožno prisvedčiť ani námietke nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Z dokazovania je zrejmé, že súdy postupovali v intenciách judikatúry, kedy SD EÚ v obdobnej právnej veci TANOARCH, C-504/10, vyslovil, že „1. Zdaniteľná osoba sa v zásade môže domáhať práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty zaplatenej alebo splatnej na vstupe za poskytnutie služby za protihodnotu, ak uplatniteľné vnútroštátne právo umožňuje prevod spolumajiteľského podielu na právach k vynálezu a tiež vyslovil, že: 2. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky skutkové okolnosti týkajúce sa poskytnutia služby, o ktorú ide vo veci samej, určil, či došlo k zneužitiu práva, pokiaľ ide o právo na odpočítanie dane z pridanej hodnoty zaplatenej na vstupe, alebo nie.“ Dokazovaním bolo preukázané, že predaj patentov, ktorý možno v zmysle judikatúry súdneho dvora posúdiť ako hospodársku činnosť a zdaniteľné plnenie, pri ktorom sa možno domáhať práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty, bola obvineným predstieraná a vykonávaná účelovo s cieľom získania daňovej výhody. Úloha zisťovať takéto zneužitie práva je v zmysle rozsudku v kompetencii vnútroštátneho súdu. SD EÚ je oprávnený podať len výklad príslušných ustanovení komunitárneho práva. V súlade s tým prvostupňový súd v skutkovej vete konštatoval, že dovolateľ v mesiacoch apríl 2002 až január 2004 predkladal daňové

priznania k dani z pridanej hodnoty za podnikateľské subjekty, v ktorých na základe daňových dokladov, ktoré vystavoval, predmetom ktorých boli najmä zdaniteľné plnenia, týkajúce sa predaja časti patentu SK na úpravu mastenca číslo 278312, časti patentu CZ na úpravu mastenca číslo 284979 a budúceho patentu nazvaného ZDOK, služieb spojených s predajom častí uvedených patentov a strpenia užívacích práv k častiam uvedených patentov od spoločnosti VARS Slovakia, s.r.o., pričom zdaniteľné plnenia boli len predstierané, v rozpore s vtedy platným zákonom č. 286/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty uplatnil v predložených daňových priznaniach nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty. Prevody medzi jednotlivými spoločnosťami preto správne posúdil ako predstierané zdaniteľné plnenie, ktoré bolo vykonané za účelom dosiahnutia daňovej výhody.

V ďalšom dovolateľ hodnotil skutkové zistenia a závery dokazovania prvostupňového a odvolacieho súdu, týkajúce sa vykonávania hospodárskej činnosti, vzniku daňovej povinnosti, okolnosti snahy dovolateľa začať výrobu a personálnu prepojenosť subjektov, ktorými sa však dovolací súd nezaoberal, lebo v zmysle zákonnej definície tohto dovolacieho dôvodu správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. infine).»

33. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa najvyšší súd vysporiadal aj s dovolacou námietkou sťažovateľa spočívajúcou v tvrdení, že mu bol uložený druh trestu (peňažný trest), na uloženie ktorého neboli splnené zákonné podmienky [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku], ako aj s námietkou týkajúcou sa porušenia jeho práva na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Keďže však spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s týmito námietkami, nebol predmetom ústavnej sťažnosti, ústavný súd, súc podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom aj dôvodmi návrhu na začatie konania, sa nimi bližšie nezaoberal a v tejto súvislosti nepovažoval ani za potrebné bližšie rekapitulovať názory najvyššieho súdu prezentované v odôvodnení napadnutého uznesenia.

34. Ako z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, najvyšší súd sa všetkými pre rozhodnutie o dovolaní sťažovateľa podstatnými právnymi, ako aj skutkovými otázkami súvisiacimi s predmetom ústavnej sťažnosti zaoberal a dal na ne dostatočné a presvedčivé odpovede.

35. Preskúmal námietku sťažovateľa týkajúcu sa tvrdenej potreby predloženia veci Súdnemu dvoru na rozhodnutie o predbežnej otázke, avšak nestotožnil sa s jeho názorom. Z hľadiska zachovania ústavnoprávnej ochrany základných práv sťažovateľa je však podstatným, že najvyšší súd svoj názor odôvodnil, pritom jeho odôvodnenie je logické, založené na racionálnych úvahách a netrpí vnútornou rozpornosťou. Je prijateľný jeho záver o tom, že dokazovanie, či hlavným cieľom obchodovania bolo len získanie daňovej výhody, patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu. Dovolací súd sa venoval aj výkladu pojmu zneužitia práva, keď jeho definíciu prevzal z rozhodnutia Súdneho dvora, ktorým argumentoval aj sám sťažovateľ.

36. Porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu sťažovateľ aj pred dovolacím súdom spájal s nepredložením jeho trestnej veci Súdnemu dvoru. Najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia osobitne vysporiadal aj s touto námietkou, pričom tiež odôvodnením správnosti aplikovaného postupu a rozhodnutia súdov nižšieho stupňa v tejto veci v konečnom dôsledku odpovedal aj na otázku zákonnosti sudcu.

37. Ústavný súd rovnako neopomenul, že sťažnostná argumentácia k (ne)predloženiu prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru nadobúda aj rozmer kritiky sťažovateľom tvrdeného odchýlenia sa najvyššieho súdu (i všeobecných súdov v základnom konaní) od už judikovaných názorov Súdneho dvora. Takto sťažovateľovo odôvodnenie trpí vnútornou rozpornosťou, pretože na jednej strane od všeobecných súdov očakával predloženie prejudícia Súdnemu dvoru, no zároveň argumentáciou o odchýlení sa od ustálených názorov luxemburského súdu sám dokazuje, že využitie inštitútu predbežnej otázky nebolo namieste. Okrem toho, a to je pre predbežné prerokovanie sťažnosti podstatné, takto sťažovateľ prispieva k presvedčeniu ústavného súdu, že jeho dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (nezákonné zloženie súdu) najvyšší súd správne vyhodnotil ako nesplnený.

38. Časť sťažnostných dôvodov formulovaných na stranách 5 a 6 sťažnosti sa obsahovo orientuje na nesprávne vyhodnotenie skutkového stavu sťažovateľovej trestnej veci a jeho následne nesprávne právne posúdenie. Najvyšší súd však sťažovateľa

v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia upozornil, že „*Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať. Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať.*“. Aj pokiaľ ide o právne posúdenie veci, absenciu jeho nesprávnosti sťažovateľovi vysvetlil najvyšší súd na stranách 13 a 14 odôvodnenia svojho uznesenia (taktiež citované v bode 34 odôvodnenia uznesenia ústavného súdu) spôsobom, ktorý ústavný súd považuje za dostatočný, racionálny a nearbitrárny.

39. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozhodnutia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Rovnako nezistil, že by posudzované uznesenie najvyššieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

40. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nemohol inak, iba sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

41. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ svoju argumentáciu o porušení jemu garantovaných základných práv podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu odvodzuje od namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1

ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. od porušenia týmito ustanoveniami zakotvených ústavnoprávných princípov. Keďže však ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť v takomto prípade ani k porušeniu ostatných sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

42. Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v petite sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu